

Vlaams
Parlement

ingediend op **825** (2020-2021) – Nr. 2
16 september 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Katja Verheyen

over het voorstel van resolutie

van Ilse Malfroot, Suzy Wouters, Stefaan Sintobin,
Immanuel De Reuse en Chris Janssens

over het waarborgen van de financiële leefbaarheid
van de kinderopvangsector en de gelijkschakeling
van de subsidiëring van de kinderopvanginitiatieven

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Lorin Parys, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Piet De Bruyn, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gweny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

Documenten in het dossier:

825 (2020-2021) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting door Ilse Malfroot.....	4
2. Bespreking.....	4
3. Stemming.....	8

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak het voorstel van resolutie over het waarborgen van de financiële leefbaarheid van de kinderopvangsector en de gelijkschakeling van de subsidiëring van de kinderopvanginitiatieven tijdens haar vergadering van dinsdag 29 juni 2021.

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Ilse Malfroot

Ilse Malfroot benadrukt, nadat ze bij wijze van inleiding haar voorstel van resolutie en de toelichting erbij heeft voorgelezen, dat kinderopvang iedereen na aan het hart ligt. Ze heeft tijdens de plenaire vergadering van 19 mei 2021 vastgesteld dat er een groot draagvlak is (*Hand. VI.Parl. 2020-21, nr. 32*). Ze gaat er bijgevolg vanuit dat haar voorstel van resolutie zal worden goedgekeurd.

2. Bespreking

Volgens *Katrien Schryvers* vormden historisch gegroeide verschillen tussen statuten, aanbod, financieringsstromen en subsidies in de kinderopvang de aanleiding voor het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters. Er waren verschillen tussen gesubsidieerde en erkende crèches van welzijnsorganisaties, onthaalouders die zonder statuut op kinderen pasten en zelfstandige organisatoren van kinderopvang. De kinderopvang was divers en ondoorzichtig.

Gezien het belang van kinderopvang voor de combinatie van werk en gezin, het belang als economische sector en het sociale aspect van de kinderopvang is in 2012 werk gemaakt van een nieuwe decretale regeling. Het decreet van 20 april 2012 wil stap voor stap alle verschillen wegwerken, evolueren naar meer inkomensgerelateerde kinderopvang, het aanbod uitbreiden en statuten stroomlijnen.

Dit voorstel van resolutie wil het decreet van 20 april 2012 overboord gooien om alles op korte termijn anders te organiseren. Volgens *Katrien Schryvers* is dat onmogelijk. Het decreet van 20 april 2012 is een goed decreet dat nog enkele uitdagingen naar voren schuift. Ze pleit ervoor blijvend stap voor stap werk te maken van gelijke financieringsstromen, een uitgebreider aanbod en meer inkomensgerelateerde opvang. Op 28 juni 2021 meldde de Vlaamse Regering dat er bijna 2000 extra inkomensgerelateerde plaatsen gecreëerd waren. Op die manier is 77 procent van alle plaatsen inkomensgerelateerd. Deze operatie wordt in verschillende uitbreidingsrondes voortgezet.

Omdat betaalbaarheid een andere grote bezorgdheid is, wordt er stelselmatig geïnvesteerd in bijkomende middelen en plaatsen op de verschillende trappen. Elke trap heeft andere noden maar er wordt naar elkaar toegewerkt. Zo kan de opvang zonder subsidie sedert kort een basissubsidie ontvangen. Voor gezinnen op trap 0 en 1 is er de kinderopvangtoeslag.

In de inkomensgerelateerde opvang betalen ouders minstens 1,69 euro per opvangdag. Dit laagste sociale tarief geldt bijvoorbeeld voor kinderen van een tienermoeder, voor kinderen die langer dan één jaar in een pleeggezin verblijven of voor kinderen die volgens het OCMW voldoen aan een aantal voorwaarden. Het maximumbedrag bedraagt 29,81 euro en geldt voor de hoogste inkomens. In Wallonië varieert dat tussen 2,61 en 36,82 euro. Ook in Nederland en Groot-Brittannië is kinderopvang duurder dan in Vlaanderen.

Daarnaast moet de behoefte aan kinderopvang objectief in kaart worden gebracht. In 2018 en 2019 is onderzoek gevoerd naar gebruik en behoefte. De meerjaren-programmatie en het meerjarenbudget zijn hierop afgestemd. Het doel is

evolueren naar effectief aangetoonde nood, en dat onder meer door de inzet van de lokale loketten. Er wordt voorts werk gemaakt van een strategisch meerjarenproject voor de toekomst van de kinderopvang. Daarin zullen de financiële uitdagingen van de sector aan bod komen. Katrien Schryvers besluit dat haar fractie dit voorstel van resolutie niet zal goedkeuren.

Freya Saeys zegt dat haar fractie altijd bezorgd is geweest over de leefbaarheid van kinderopvanginitiatieven. Er moet daarom niet uitsluitend voor nieuwe plaatsen worden gezorgd maar ook op worden toegezien dat bestaande plaatsen niet verloren gaan. In 2020 gingen 351 nieuwe locaties van start, goed voor 3139 plaatsen. Tegelijk stopten 621 locaties of 4770 plaatsen. Hoewel er ook bestaande locaties zijn die uitbreiden blijft dat een bezorgdheid.

Wie stopt in de groepsopvang met vrije prijssetting doet dat in 20 procent van de gevallen vanwege de financiële leefbaarheid. Er zijn grote verschillen tussen de subsidiebedragen. Op 31 december 2020 kregen 11.894 opvangplaatsen op trap 0 geen subsidies. In de groepsopvang kregen er 13.984 plaatsen enkel de tegemoetkoming van 804 maal 76 euro van trap 1 en in de gezinsopvang kregen 4401 plaatsen het basisbedrag van 285,94 euro. Daartegenover staan trap 2A waar voor elke plaats op jaarbasis 13.560 euro wordt uitgetrokken en trap 2B met 11.123,20 euro. Deze verschillen kunnen niet overbrugd worden met alleen maar ouderbijdragen. De verplichtingen die rusten op gezins- en groepsopvang zorgen voor een probleem.

Het decreet van 20 april 2012 belooft gelijke subsidies voor gelijke situaties. Een aanzienlijk deel van 76,59 procent van de plaatsen werkt met het inkomenstarief maar er is de budgettaire realiteit. Trap 2A en 2B worden stapsgewijs gelijkgetrokken. In de loop van deze regeerperiode zijn al twee stappen gezet via het uitbreidingsbeleid en VIA 6 (Vlaams Intersectoraal Akkoord 6).

Open Vld is voorstander van een zo snel mogelijke gelijkschakeling. Deze Vlaamse Regering moet met een budget van 58 miljoen euro keuzes maken. De oppositie heeft het grote voordeel van alles te kunnen eisen zonder erbij te zeggen waar ze de middelen haalt. Deze Vlaamse Regering heeft de logische keuze gemaakt om starters en initiatieven op trap 0 een basissubsidie te geven zodat ze op trap 1 terechtkomen. Het beleid moet minstens voor een basissubsidie zorgen. Dat bestaande initiatieven die geen subsidie of een subsidie op trap 1 krijgen, merken dat volkomen nieuwe initiatieven een subsidie krijgen op trap 2A werkt demotiverend.

Freya Saeys pleit afsluitend voor aandacht voor de financiële leefbaarheid van de kinderopvang. De prioriteit gaat uit naar de trappen 0 en 1, en naar de gelijkschakeling van de subsidies op de trappen 2A en 2B. Zoals in elke sector is er de budgettaire realiteit die verplicht na te gaan hoe de middelen het best besteed kunnen worden.

Koen Daniëls zegt dat een aantal punten uit het voorstel van resolutie niet nieuw zijn of reeds zijn opgenomen in het regeerakkoord. Er is een groeipad voor het gelijkschakelen van de verschillende types van kinderopvang. Er wordt voorrang verleend aan kinderen van werkende ouders. Over het statuut van de onthaalouders wordt al lang gediscussieerd tussen de verschillende betrokken beleidsniveaus. De gezinsopvang heeft ondersteuning nodig. Er worden daartoe lokaal tal van initiatieven genomen door onder meer de Huizen van het Kind en de lokale besturen. Er wordt geschoven tussen de verschillende subsidietrappen dankzij uitbreidings- en omzettingsbeleid.

Koen Daniëls pleit ervoor om daar blijvend op toe te zien. De werkelijke verschillen tussen de subsidietrappen moeten worden geëvalueerd, evenals de voorwaarden

en administratieve verplichtingen die ertegenover staan. Omdat veel van wat het voorstel van resolutie vraagt al geleidelijk aan gebeurt, kan zijn fractie dit initiatief niet goedkeuren.

Celia Groothedde is tevreden met de aandacht voor de (terechte acties van de) kinderopvang maar dit voorstel van resolutie herleidt een en ander tot een smal idee. Het organisatorische en het financiële staan bij de mensen in de kinderopvang niet noodzakelijk op de eerste plaats. Dat geldt zowel voor de groepsopvang als voor de onthaalouders, waar er geen eensgezindheid is over mogelijke oplossingen.

Het lid is gewonnen voor een sterk uitbreidingsbeleid op de trappen 2A en 2B, maar kijkt tegelijk naar het kader en de behoeften van onthaalouders en kindbegeleiders. Op dat vlak zijn er enkele lacunes in het voorstel van resolutie. Kindbegeleiders geven aan dat ze vaak vanwege de kindbegeleiderratio naar werk zoeken in een ander opvanginitiatief of de sector de rug toekeren. De ambitie die ze hebben kunnen ze daardoor niet waarmaken.

Daarnaast geven ze aan dat ze laag betaald worden. Tijdens de coronacrisis bleken de kindbegeleiders het laagst betaalde essentiële beroep. Er is onvoldoende ruimte voor opleiding, bijscholing en respect voor hun expertise. Dit voorstel van resolutie gaat over subsidies maar daartegenover staan de huidige normen en lonen.

De kindbegeleiderratio verlagen zal middelen kosten. In een aantal Europese landen slaagt men daarin zonder de prijs die ouders betalen te verhogen omdat men ervoor opteert hierin te investeren. Men ziet goede hoogkwalitatieve kinderopvang als een recht van het kind. Om al deze redenen steunt Groen dit voorstel van resolutie niet.

Ilse Malfroot merkt op dat er tijdens de plenaire vergadering van 19 mei 2021 anders werd gesproken. In zijn repliek op het antwoord van minister Wouter Beke zei Hannes Anaf bijvoorbeeld dat hij niet gerustgesteld was. Hij had geen nieuwe zaken gehoord. Er was geen fundamentele verbetering voor het statuut, geen aanpassing van de kindbegeleiderratio en evenmin een definitieve oplossing voor de onthaalouders.

Celia Groothedde pleitte toen voor gelijke subsidiëring op trap 3 en merkt nu op dat het voorstel van resolutie te veel over het financiële gaat en te weinig over het kind. De spreekster beaamt dat de kindbegeleiderratio lager moet maar tegelijk is de sector niet leefbaar als initiatieven voor minder kinderen moeten zorgen. Acht kinderen zijn nodig om financieel rendabel te kunnen werken. Het voorstel van resolutie vraagt extra personeel maar een zelfstandig ondernemer kan extra personeel niet betalen als er minder kinderen worden opgevangen. Alles start bijgevolg bij een hogere subsidie. Dat verklaart ook waarom velen niet willen starten met een eigen opvanginitiatief. De financiële leefbaarheid aanpakken moet ervoor zorgen dat het ondernemerschap leefbaar is. Er zijn meer kinderen nodig en meer helpende handen.

Tijdens de plenaire vergadering van 19 mei 2021 was er vanuit de N-VA aandacht voor het sui-generisstatuut. Omdat het volgens Koen Daniëls onvoldoende is voor de onthaalouders moet er verder aan gewerkt worden. Wie het voorstel van resolutie onvoldoende vindt, moet de tekst volgens Ilse Malfroot herlezen. Er wordt een audit gevraagd om de financiële levensvatbaarheid van de sector te onderzoeken op basis van de huidige getrapte subsidies in combinatie met geldende start-, vergunnings- en werkingsvoorwaarden. Het onderzoek moet nagaan hoe leefbaar de sector is. Iedereen weet dat dergelijke studie nodig is.

De audit moet tegelijk de effectieve behoefte aan kinderopvang aantonen. Hoeveel plaatsen zijn er nodig? Hoeveel plaatsen kunnen er wegvallen? In welke mate kan de bezettingsgraad van de plaatsen worden aangepast? Ilse Malfroot twijfelt er immers aan of er zicht is op het geheel.

Een nieuw uniform subsidiesysteem moet de huidige discriminatie in de ondersteuning wegwerken. Het verschil tussen de trappen komt erop neer dat kinderen geïnduceerd worden in euro's. Een kind op trap 0 krijgt niets. Een kind op trap 1 krijgt ongeveer 3 euro per dag en een kind op trap 3 ongeveer 65 euro per dag. Dergelijke verschillen zijn niet te verklaren ten aanzien van de opvanginitiatieven. Ouders voelen dit verschil in mindere mate maar de initiatieven wel.

De werkzaamheidsgraad van 80 procent kan maar bereikt worden als er betaalbare kinderopvang is. Niemand mag van een werkloze die werk vindt verwachten dat hij/zij 27 euro per dag kan betalen voor kinderopvang. Ilse Malfroot vraagt betaalbare kinderopvang doordat iedereen recht krijgt op de goedkope inkomensgerelateerde plaatsen.

Freya Saeys vroeg tijdens de plenaire van 19 mei 2021 meer flexibiliteit en opvangplaatsen. Ze wou de verschillen wegwerken en een lagere kindbegeleiderratio. Ilse Malfroot zegt dat er in 2019 3971 nieuwe locaties van start zijn gegaan tegenover 5427 stoppers. De bijkomende plaatsen uit het groeipad volstaan niet om het verschil te compenseren. Met dit voorstel van resolutie wil Ilse Malfroot voorbereid zijn op 2024. Met het huidige groeipad blijven de verschilde trappen bestaan tot 2026. Deze problemen mogen niet zo lang blijven liggen.

Katrien Schryvers drukte tijdens de plenaire vergadering van 19 mei 2021 haar tevredenheid uit over de evaluatie en het toekomstplan dat rekening houdt met de kindnorm, het statuut en de werkbaarheid van de sector. Ze drong er verder op aan om ook af te stemmen met het statuut in het kleuteronderwijs. Ilse Malfroot besluit dat Katrien Schryvers in plenaire scherper was dan tijdens deze bespreking. De kinderopvang verkeert in crisis. Er zijn meer stoppers dan starters. Het personeel klaagt over te lage lonen. Het voorstel van resolutie wil de sector daarom beter ondersteunen en waarderen door te pleiten voor gelijk loon voor gelijk werk. Een kinderverzorgster op trap 0 verdient minder dan een kinderverzorgster op trap 2A of 3. Niemand kan dit verantwoorden ten aanzien van de sector, de uitbaters of het personeel. De getroffen maatregelen zijn onvoldoende voor Ilse Malfroot.

Er is onduidelijkheid over welk deel van de sector nog niet inkomensgerelateerd werkt. Dat moet worden aangepakt zodat iedereen van betaalbare kinderopvang kan genieten. Dit voorstel van resolutie zal ervoor zorgen dat er correcte cijfers beschikbaar zijn. Een onafhankelijk bureau moet dit onderzoeken en uitkuisen.

Celia Groothedde ziet de tegenstellingen die Ilse Malfroot opsomt niet. Voor Groen mag trap 2A de norm zijn. Meer plaatsen op trap 3 kan mits alle voorwaarden vervuld zijn.

Het Vlaams Belang spreekt niet voor het eerst namens groepen die het economische en organisatorische verdedigen. De voorbije jaren is deze fractie economische belangengroepen beginnen te verdedigen. Soms hebben die het bij het rechte eind maar niet altijd. Dat verklaart waarom *Celia Groothedde* dit voorstel van resolutie te smal noemt. Het pedagogische en het sociale blijven grotendeels achterwege. Het voorstel van resolutie gaat uit van een economische logica en bekijkt de sector als ouders. De kindbegeleiderratio, opleidingen of professionalisering worden slechts terloops vermeld.

Celia Groothedde heeft het voorstel van resolutie voorgelegd aan een uitstapper, maar die gaf aan dat ze onder de voorgestelde voorwaarden nooit zou herbeginnen.

Eenzijds worden de noden vastgesteld maar anderzijds gaat het niet ver of breed genoeg. Tal van zaken worden niet aangehaald. Voor Groen is dit voorstel van resolutie dan ook onvoldoende.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt met 3 stemmen voor bij 12 tegen niet aangenomen.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Katja VERHEYEN,
verslaggever